

Сигурност, па онда профит

АИК Банку, од самог оснивања пре 35 година па до данас, одликује способност брзог прилагођавања променама које се дешавају на макроекономском плану и на домаћем финансијском тржишту. Захваљујући томе, успела је да надживи многе велике домаће банке које су нестале и да ојача у време доласка страних банака на домаће тржиште. Флексибилност и иновативност у банкарском пословању ипак никада нису довеле у питање њену базичну опредељеност да инвестира пре свега у пољопривреду и агроиндустрију: то опредељење уграђено је и у њено име - Агроиндустријска комерцијална банка а.д. Ниш.

Током вишедеценијског рада, АИК банка често је била у центру медијске пажње не само због израженог предузетништва, већ и отворених ставова менаџмента о темама које превазилазе чисто банкарски оквир и залазе у област стратешког привредног развоја Србије. Тако је на Форуму „Храна за Европу“ одржаном у Суботици 16. октобра, излагање председника Извршног одбора АИК банке Владана Ђорђевића било веома запажено по конкретним предлозима како да се разреше основни проблеми српске пољопривреде - скроман аграрни буџет, све мање субвенција и низак ниво улагања. Процена је стручњака да би држава могла више да заради, а пољопривредници боље да живе ако би производња била продуктивнија, а производи конкурентнији, за шта је потребно годишње инвестирати милијарду евра у сектор пољопривреде и производње хране. Овом темом и започињемо разговор за НИН са Владаном Ђорђевићем.

Како да се обезбеди више новца за пољопривреду и на који начин банке могу да појачају своју улогу у развоју пољопривреде?

Сви причају о томе да пољопривреда и агроиндустрија јесу шанса Србије, и зато је од суштинске важности питање - како наћи средства да се те гране додатно стимулишу, с обзиром на релативно малу партиципацију буџета и његов ограничен потенцијал за финансирање тих грана. Суштина мог предлога

на Форуму у Суботици била је како да тај сегмент помогнемо у, условно речено, садашњој ситуацији, не са становишта расподеле новца из буџета, већ са становишта обезбеђења новца за аграрни буџет. У том контексту је моја сугестија била да се део средстава које банке држе кроз ниво обавезне резерве, евентуално може искористити у функцији једног дела стимулација аграра и прехране. Уколико за Централну банку у склопу њених правила буде могућности за то, предлог је да се део потенцијала, ослобађањем дела девизне обавезне резерве, употреби наменски за кредитирање наплате потраживања из иностранства, дакле код извоза, уз услов да је извоз реализован и да је обезбеђен акредитивом или гаранцијом првокласних банака, како би тај девизни прилив био сигуран и како би се поново вратио на место одакле је узет, значи у девизне резерве Централне банке Србије. То су такозвани реесконтни кредити који би поспешивали пословање сваке фирме која има реализован извоз, обезбеђен акредитивима првокласне банке где је сигурност наплате апсолутно извесна, на тај начин што би се део тог потенцијала привремено узео и наплатом вратио у функцију намене коју девизне резерве имају (чување сигурности депозита, смањење ризика и друго).

Други део сугестивности односи се на вис-

ну улазне цене коју све банке имају на нашем тржишту. Улазна цена код нас је скупља од улазних цена које имају банке из окружења, било да се ради о штедњи, или пак о динарским и девизним депозитима привреде и јавног сектора. Поента је у томе да се део пасивне камате, која се на депозите јавног сектора плаћа у висини референтне камате плус-минус један, употреби за евентуално субвенционисање камате на кредите које користи аграр. На тај начин би се, уколико има основа за то, јавни сектор практично одрекао дела камате у корист субвенционисања камате за кредите пољопривреде и прехрамбене индустрије.

Ваши предлози за пуњење аграрног буџета нису везани само за банкарски сектор, већ и за трговину?

Да, јер и у трговини има простора за финансијску подршку пољопривреди. Одређена прехрамбена роба - хлеб, млеко, млечни производи, месо и месне прерађевине, брашно, уље, шећер, кондиторски производи, воће и поврће - веома су заступљени у трговини и имају врло високе коефицијенте обрта, што значи да се продају за мањи број дана. Сви артикли које сам навео продају се најдуже за 30 дана, неки за 15 дана, неки за три дана, или за један дан, када је у питању хлеб. То су производи код којих је ПДВ осам одсто, а бруто марже у трговинама јако високе и знатно више у поређењу са маржама европских земаља. Моје питање је - да ли тај део разлике у маржама у односу на друге земље, може да се кроз прераспodelу врати у аграрни буџет, да практично трговина која је за сопствени развој користила потенцијале пољопривреде и прехране, део колача прераспodelи наменски у аграрни буџет, стимулишући будућу производњу 10 најидеалнијих производа аграра и прехрамбене индустрије. На тим производима се у великој мери развија трговина, четирипет крупних играча контролишу трговачку структуру, па је сасвим основано питање - да ли они, који продају ову робу зарађују велике марже, могу један део наменски да усмере у

аграрни буџет? Следећа сугестија односила се на потенцијале везане за трансферне цене. То је доста осетљива тема - да ли се плаћање комплетног увоза који долази у Србију, врши у земљама порекла робе, или ван њих, и колико тај део који иде из земље порекла треба да буде јефтинији, него кад се плаћање врши ван земља порекла? Да ли ту постоји потенцијални диспаритет који би могао бити коришћен у циљу пуњења аграрног буџета? Исто је питање у делу трансферних цена - да ли су реални односи фирми које овде имају ћерке, па ћерке извозе робу, а мајке ту робу коначно продају неким трећим тржиштима? Да ли се у овим потенцијалним случајевима може установити фискалитет на подлози трансферних цена? Најзад, поменуо сам и нешто што има пуно оправдање ако се одредимо да пољопривреда и производња хране јесу приоритет у привредном развоју Србије - предлог је да се део непривредних инвестиција, ван обрзовања и здравства, преусмери више у аграрни буџет у односу на оно што је потенцијална ситуација у Србији данас. Сви моји предлози имали су исти циљ: да се из различитих извора, с једне стране банкарских а са друге стране фискалних тамо где је евидентан профит, део средстава преусмери према аграрном буџету. Немам амбиције да предложим у које би гране била уложена та средства - да ли у примарну производњу, ратарство, сточарство или пак у подстицање производње за извоз. О елементима расходне стране нисам говорио јер не знам какви би ефекти били, и шта је приоритет који треба стимулисати, али мислим да је свакако боље стимулисати извоз виших фаза прераде у односу на извоз пшенице и кукуруза као најелементарније сировине.

Иако у тешком стању, ове године пољопривреда и агроиндустрија у Србији забележиле су значајне позитивне помаке. Како оцењујете допринос АИК банке расту домаће пољопривредне производње?

АИК банка у континуитету има од 100 до 150 милиона евра пласираних у аграрни и прехрамбени комплекс. Тај комплекс тешко носи камату, јер је цена извора скупа, кад се на њу дода банкарска маржа она је поприлично висока. Пољопривреда ту камату носи у родним годинама и у ценовним повољностима, а то се управо догодило ове године, као резултат општег тренда раста цена пољопривредне робе у свету. Такав тренд је генерисан пре свега споља, јер ми смо релативно скромни да бисмо сопственом продукцијом утицали на трендове. Са растом популације у свету, значајно се повећава потенцијал потрошње и потражња хране, и реално је претпоставити да ће на дужи рок бити изражена тенденција

раста цене у корист пољопривреде. У финалу, тешко да српска пољопривреда може да генерише оно што је светска цена, било која роба да је у питању, али оно на шта можемо да утичемо су импуту који улазе у аграр и прехрану. Све о чему сам претходно причао било је усмерено на то да тај елемент аграрног буџета генерише све јефтинији импут и тиме створи претпоставку да домаћа пољопривреда може да се носи са светском ценом и да буде конкурентна са пољопривредом европских и других произвођача. Укратко, прехрана и аграр могу да носе камате у родним годинама и у ценовним диспаритетима у корист пољопривреде. У ситуацијама када су године неродне, и негативни диспаритети, тешко могу да изнесу камате, и редовно сервисирају главнице.

Реците нам за крај разговора: како видите место АИК банке на домаћем финансијском тржишту? Који су кључни планови развоја банке за наредни период - хоћете ли доћи до припајања неких домаћих банака АИК банци?

Ми смо у континуитету међу првих 10 банака од 33, колико их послује у Србији. По неким показатељима смо трећи, по неким пет или шести, али наше место по свим релевантним показатељима свакако јесте међу првих 10. Ми имамо реалну карактеристику релативно скупих извора, јер су то углавном домаћи извори, реалан капитал, а капитал је увек најскупљи извор, јер акционари траже профит. Други извор је штедња. Сходно препорукама централне банке и показатељима у окружењу, реално је очекивати да штедња буде нешто нижа него прошле године. Трећи извор су депозити привреде и јавног сектора који су релативно ограничени. Са тог аспекта,

оно што се тиче нашег регласмана и капитала и средстава штедне и јавних депозитних извора, ми смо се у овој години - а вероватно ће то бити политика и наредне године - усмеравали пре свега према принципима сигурности, док је профитабилност била секундарна. То је глобална и стратешка оријентација банке и зато смо доста радили на томе да обезбедимо апсолутну стабилност - профитност је издашнија у неким гранама, на пример у ритејлу, а мања је у јавном сектору, али ми стварамо претпоставку да јавни сектор да већу сигурност, упркос томе што у Европи има негативних примера попут Грчке, где су европске банке улагале у јавни сектор, који сада не може уредно да враћа обавезе. Мислим да код нас ситуација не може да се пореди са оном у Грчкој, због нивоа укупних дугова и контроле степена задужења у држави.

АИК банка ће и у наредном периоду остати доследна политици стабилности и сигурности, која је апсолутно обезбеђена, пре свега висином сопственог капитала. Имамо неформалне разговоре да се један број банака са релативно мањим капиталом и релативно скромнијом билансном сумом потенцијално мерује са нама. Да ли ће до тога доћи, не могу експлицитно у овом тренутку да кажем, то је питање одређења наших акционара који ће донети одлуку, док менаџмент само може да има свој суд који није обавезујући. Међутим, једно је сигурно: свака евентуална одлука о аквизицији биће условљена претходним детаљним сагледавањем квалитета кредитног портфолија банке која евентуално буде предмет разговора о потенцијалном припајању или аквизицији. ▲

